

Månadsnytt

Årgång 21 - Nr 3 - April 2005

**Sveriges Pensionärsförbund - Seniororganisationen i tiden
Karlskogaföreningen**

Bengt Davidson med sin trogne vän vorstehern Birk i samband med en av deras många fjällvandringar. Sonen Måns Davidson tog den här finstämda bilden. Det här var bara en av de 80-tal fantastiska bilder Bengt Davidson visade med sitt bild och ljudspel vid månadsmötet den 24 februari.

Almanackan

(Sparas lämpligen till nästa nummer av Månadsnytt)

Manusstopp för nästa nummer av Månadsnytt, torsdagen den 21 april.

Distribution, fredagen den 29 april.

Onsdagen den 30 mars kl. 15.00

Pensionärsbio. Nya Saga-bio. Helens små underverk.

Torsdagen den 31 mars kl. 14.00

Månadsmöte. Missionskyrkans samlingsal. Distriktsordförande Mats Otterström. Underhållning av Jerker Stomsjö och Gunnel Karlsson. Kaffeservering och lotterier. Förhandsanmälan till tel. 302 40 eller 302 88. **(Kafferepet se Månadsmötet).**

Lördagen den 2 april kl. 10.00-12.30

Träffen. Utställning. Erna Bohlin läser Fröding. Kaffeservering.

Tisdagen den 5 april kl. 14.00

Vetgiriga veteraner. Missionskyrkans samlingsal. Per-Erik Nilsson kåserar över ämnet Fritiof Nilsson Piraten, tandläkarens man. Kaffeservering. Medarr. Medborgarskolan.

Lördagen den 9 april kl. 10.00-12.30

Träffen. Utställning. Bokhandlare Olle Ekström: "Boken i fokus". Kaffeservering.

Måndagen den 11 april kl. 14-16

Karlskogiana. Träffen.

Onsdagen den 13 april kl. 15.00

Pensionärsbio. Nya Saga-bio. Stepford wives

Torsdagen den 14 april kl. 14.00

Kafferepet. Träffen.

Lördagen den 16 april kl. 10.00-12.30

Träffen. Utställning: Majkens mattor. Kaffeservering.

Lördagen den 23 april kl. 10.00-12.30

Träffen. Våravslutning med vårsånger. Kaffeservering.

Fredagen den 24 april kl. 13.30

SPF Nickkällan. Underhållning: Solve och Kalle sjunger och spelar. Välkomna.

Måndagen den 25 april kl. 14.00

Karlskogiana. Träffen.

Onsdagen den 27 april kl. 15.00

Pensionärsbio. Nya Saga-bio. Så som i himmelen.

Torsdagen den 28 april kl. 14.00

Månadsmöte. Föreningsinformation. Sång och musik av 7-mannaorkestern Gladiatonerna. Kaffeservering o lotterier.

Förhandsanmälan till tel. 302 40 eller 302 88.

(Kafferepet se Månadsmötet).

Vi hälsar följande nya medlemmar välkomna

Britta Birath, Bregårdsgatan 31 A
Maj-Britt Ekman, Vindarnas väg 2 B
Tore och Karin Eriksson, Landaplan 3
Per Ernevi, Skogsrundan 10 A
Karin Fågelström, Mårbackavägen 13 E
Barbro Frisk, V:a Lonntorp
Monica Jacobsson, Källmossvägen 1
Kerstin Jernberg, Skördevägen 11
Ivar Johansson, Linnebäck Alingsås 351
Kerstin Johansson, Solhagsvägen 1 B
Ingrid Jonsson, Hotellgatan 7 B
Ulla Josefsson, Hotellgatan 12
Siw Ljungberg, Vindarnas väg 10 A
Ingvar Lorin, Djurgårdsv. 29 A, Kristinehamn
Eyvor Lundblad, Krikonvägen 2
Lennart Magnusson, Grenadjärvägen 23 A
Sonya Magnusson, Badvägen 13
Arthur Nilsson, Badstugatan 26
Anna Norling, Barrskogsvägen 33
Monica Ohlsson, Klaravägen 4
Stig Olsson, Hertig Karls Allé 23
Anita Peterson, Östervik 188
Björn Sixtensson, Kornvägen 13
Britta och Yngve Strädalen, Bråtåkersv. 40

Redaktör och ansvarig utgivare: **Bengt Aldén, tel 370 24, 070-604 51 50. E-post: bengt.alden@comhem.se**

Kansli och expedition: **Solbringan, 691 83 Karlskoga. Tel 302 40. Öppen varje vardag kl. 10-12.**

Föreningens ordförande: **Anders Jones, tel 576 18. E-post: anders.jones@telia.com**

Föreningens sekreterare: **Ulla Averås, tel 72 53 00. E-post: ulla.averas@karlskogabredband.se**

Föreningens kassör: **Gunnar Nordström, tel 546 79. E-post: gunnar.nordstrom@mailbox.swipnet.se**

Föreningens Internet hemsida: **www.spf.karlskoga.just.nu**

Föreningens postgiro: **94 41 25-4**

Tryckning: **Karlskoga Grafiska, tel 300 53. E-post: grafiska@telia.com**

”Lathunden”

Föreningens förnämliga publikation ”Lathunden” har nu utkommit med sin 17:e upplaga. För många medlemmar är den ett utomordentligt hjälpmedel när man t.ex. vill ringa någon funktionär, affär eller institution. Sedan tryckningen har det tillkommit några ändringar som vi vore tack-samma om ni ville notera.

När det gäller annonsen för Nords byggvaror på sidan 33 ska där tilläggas deras hemsida vilken är: www.nords.se.

Längst ner på sidan 49 står under rubriken Utflyktsmål Hembygdsgården i Aggerud. Var god ändra kaffeserveringens tider till 27/6 – 14/8 kl. 14 -18. Underhållning onsdagar i juli månad kl. 18.30.

Den 1-3 april arrangeras på Örebromässan utställningen **Din Trädgård**.

Den 22-24 april deltar SPF:s distrikt med en egen moster i mässan **MåBra** i Örebromässans lokaler.

Den 6 april puffar vi igen för **Kulturdagen** i Lundhagskyrkan i Örebro. Medverkande är bl.a. skådespelerskan Meg Westergren, Ingrid Hartman Söderberg och Hannah Adolfssons kvartett med sång och musik. Se f.ö. Månadsnytt nummer 2.

SPF:s Riksmästerskap i Bridge avgörs den **10-11 september** i Stockholm. Örebrodistriktet har tilldelats plats för två par. Bindande anmälan senast 10 maj till Eva-Marie på distriktsexpedition tel. 019-611 30 55. Med tanke på föreningens alla duktiga bridgespelare finns det väl anledning att några anmäler sig.

Boule ett spel för alla

Intill strandkanten nedanför Strandbadet finns sedan några år tillbaka fina bouleanor. Boule är ett spel med gamla anor från grekerna och romarna. Det kan spelas i singel, dubbel eller tremannalag och går ut på att man ska kasta sitt klot så nära målkulan ”lillen” som möjligt.

Är du intresserad att lära dig eller bara prova på är du välkommen att kontakta Uno Andersson tel. 555 95.

Distriktsexpeditionen uppmanar de ansvariga för Trafik, Hörsel, Friskvård, Resor och Studier i distriktet att sända sina eventuella e-postadresser till Eva-Marie på distriktsexpeditionen. På så sätt kan portokostnaderna minska och handlingarna komma snabbare.

ALLT FÖR HÄLSAN

Må-bra-mässan i Älvsjö

Under tiden 18-20 februari pågick den återkommande mässan **Allt för hälsan** i mässhallarna i Älvsjö. Cirka 150 utställare visade upp en skön blandning av hälso- och egenvårdsprodukter, tandhälsa, naturkosmetik, mat/provsmakningar, träningsutrustning/kläder samt en rad föreläsningar och prova-på-aktiviteter.

SPF:s välbesökta monter.

Bland de större utställarna och en av medarrangörerna var Karolinska Institutet med en intressant monter. En av de medverkande var den världsberömda Kristinehamnsbördige, fotografen Lennart Nilsson som signerade sina böcker. Som gammal fotograf och bekant med hans farbror, som verkade som fotohandlare i Kristinehamn, var det intressant för undertecknad att få en pratstund med Lennart Nilsson.

Med på mässan var också både SPF och PRO med sina respektive monter där de visade upp sig och besvarade besökarnas frågor. En viss lokal anknytning fanns genom Loka brunns monter.

Den världsberömda fotografen Lennart Nilsson.

Föreläsningarna som Karolinska Institutet stod för handlade bl.a. om vikten av att sova gott, äta rätt samt att motionera. Exempel var "Fysisk aktivitet på recept – ett måste"!

"Sova gott – viktigare än du tror. Sömnen återställer bränslenivåerna i centrala nervsystemet".

Hälsoprofessor Stephan Rössner hade rubriken på sin föreläsning "Vad är det för vits med att leva trist bara för privilegiet att dö med normala blodvärden?" Om konsten att bejaka hälsotrender utan att ge upp livskvaliteten.

Efter en rundvandring bland alla dessa montrar tillsammans med tusentals andra besökare blir man lätt lite förvirrad och förvånad över den uppsjö av hjälpmedel i form av hudvårdsprodukter, spa- och hälsohem, mat och dryckrekommendationer, motionsverktyg, massage och kroppsterapier det finns på marknaden. Allt hinner man naturligtvis inte ta till sig men det fanns en hel del tips och hjälpmedel men också sådant man klarar sig utan.

Text och foto: Bengt Aldén

Bengt Davidsons bildspel

Vid månadsmötet den 24 februari visade Bengt Davidson sitt ljud- och bildspel "Ur naturens färgperspektiv".

Innan Davidson visade sitt bildspel inledde han med att berätta lite om vad färger egentligen är

En effektfull bild på träkolshögar vid hyttan i Svartå. Bilden bygger på kontrastverkan och linjespel.

och hur vi uppfattar färger. Ett nog så intressant och lärorikt ämne.

Bildspelet innehöll 80 vältagna färgdiabilder och som skön ljudkuliss hade han valt den unga, nu bortgångne amerikanske sångerskan och gitarristen, Eva Cassidy.

Orienteraren och naturmänniskan Bengt är en mycket duktig fotograf med ett utpräglat sinne för naturens skiftningar i färg, ljus och skuggor och han har under ett antal år lyckats fånga många fantastiska naturscenerier med sin kamera.

Vid den efterföljande frågestunden vid en kopp kaffe var det många som passade på att fråga om färgerna och bilderna. Davidson avtackades med applåder och färggranna blommor, de senare överlämnades av Per Leksell.

Foto: Bengt Davidson. Text: Bengt Aldén

Säkrare seniorer

Vid Vetgiriga Veteraners sammankomst den 1 mars informerade Erik Ehrnström från Karlskoga Civilförsvarsförening och Lars Österdahl från Karlskoga polis om olika säkerhetsfrågor som är viktiga för oss pensionärer. Hem-, brand- och personlig säkerhet samt vad man får och inte får göra enligt nödvärnslagen utgjorde huvudpunkterna i informationen.

Erik Ehrnström och Lars Österdahl.

Varje år inträffar i Sverige ca 1 miljon olycksfall som kräver någon form av medicinsk behandling. Ca 30 % av dessa sker i hemmet och många av dessa drabbar pensionärerna.

Fallolyckor är den enskilt största olycksorsaken. Flertalet hade lätt kunnat undvikas, om man vidtagit vissa förebyggande åtgärder och haft mindre bråttom. Civilförsvarsförbundet har givit ut en broschyr med namnet "Gör hemmet tryggare". Denna broschyr rekommenderas varmt. Den be-

handlar alla typer av risker som förekommer i hemmiljön och hur dessa kan förebyggas. Halkskydd, brandvarnare, låsbara skåp för mediciner och farliga kemikalier, säkra elkontakter och sladdar är några av de åtgärder som nämns.

Uppstår brand måste man handla rätt, d.v.s. räd- da först alla personer i riskzonen, larma därefter via telefon 112 och inled sedan släckningen av branden.

Nödvarnslagen ger oss möjlighet att försvara oss själva och vår egendom. Den ger dock inga entydiga regler för hur vi skall handla i olika situationer. Det är hur vi själva upplever situationen som är avgörande för vilka åtgärder vi kan vidta. Men de måste vara rimliga i förhållande till det hot vi utsätts för. Det ställdes många frågor rörande nödvarnslagen som Lars Österdahl fick besvara.

Det var ett viktigt ämne som behandlades vid denna sammankomst. Betydligt fler SPF-are än de ca 30 som kom till mötet borde ha deltagit. Mötet avslutades på sedvanligt sätt med blommor till föredragshållarna och kaffe med jättegoda bullar och kakor till samtliga.

Text o foto: Allan Hede

Linneskåpets skatter och hantverksalster

Lördagarna den 5 och 12 mars visades på Träffen två utställningar. Den ena visade skatter från linneskåpen och silversmide och i den andra visade Erik Nilsson upp ett helt långbord med sina alster i trä och metall.

Initiativtagare till utställningen Linneskåpens skatter var Inger Sjöberg och till sin hjälp hade hon haft Erna Bohlin, Sara Breij, Inga-Lisa Hindersson, Ingrid Jansson och Lisbeth Palmér. De har letat i både sina och bekantas linneskåp och fått fram många vackra broderier, frivoliteter, dukar, draperier, överkast och förkläden.

Ingrid Jansson visade t.ex. en vit virkad duk från 1800-talet som tillhört hennes mormor. Anna-Karin Palmér hade också bidragit med vackert arvegods från sitt hem i Brickegården.

Erna Bohlin hade med ett vitt virkat sängöverkast. Ett arbete som för en oinvidg verkar ha inneburit ett evighetsarbete.

- Ja, jag har faktiskt gjort inte mindre än 20 stycken. Det började med att jag ville presenta min dotter med ett överkast. Sedan blev det att jag virkade de andra till andra släktingar och vänner, berättade Erna Bohlin.

- Många av de här vackra och välgjorda handarbetena ligger tyvärr bara numera förvarade och gömda i linneskåp och kistor. De representerar ju ett stycke kulturhistoria som tyvärr bara faller i glömska, konstaterade Lisbeth Palmér.

En del av de vackra konsthantverken. Den stora runda duken är gjord av Ingrid Janssons mormor i slutet av 1800-talet. Nederst t.v. en virkning som kallas Bohusruta, tillhör Barbro Edenberg. Duken som bildar ett plus är en Hardangerduk också tillhörande Barbro Edenberg. Några av de övriga dukarna tillhör Lisbeth Palmér.

På en sidovägg visade Sara Breij prov på sina vackra silverarbeten i form av arm- och halsband och små fina dukar i Hardangersöm.

Inga-Britta Engman visade två utsökta frivoliteter som hon ärvt av Britta Bohl.

Lisbeth Palmér vid ett förkläde som hennes mormor Ulrika fick i unga år på 1800-talet för att bara användas på söndagarna. Det har senare gått i arv till Lisbeth. På 70-talet gjorde Lisbeth också en kopia av förklädet. Tyvärr kan inte det svartvita trycket återge de vackra färgerna i förklädet.

Erik Nilsson visade sig vara en duktig ”hemslöjdare”. I trä hade han snidat ut många olika saker allt ifrån älg, björn, fågel fjäril, flygplan, svarvade bågare och knivar. Knivarna var de alster som Erik nog lagt ner mest arbete på och var mest stolt över. Några hade han arbetat med över 60 timmar!

I metall hade han också smitt och svetsat många alster i form av ljusstakar, olika krokar, miniatyrbord och stolar m.m.

Sammantaget kan man konstatera att det när det gäller linneskåpens gömmor finns många vackra saker. Egentligen är det synd att mycket av dessa arbeten inte används och värderas lika högt som de gjorde förr. Moderna människor i konsumtions-samhället har som regel andra värderingar.

Erik Nilsson med sina alster.

Som ett extra inslag på Träffen lördagen den 12 mars stod Gudrun och Sven Charlie Falk för en uppskattad programpunkt i form av en musikgissningstävling där besökarna fick försöka lista ut namnen på de melodier som spelades. Duktiga dragspelaren Sven Charlie är ett unikum. I år är det nämligen 79 år sedan han började spela dragspel!

KPR-rapport

Från Kommunala Pensions Rådets sammanträden med Socialnämnden kan vi rapportera följande:

I november blev Lötängen, ett nytt äldreboende, klart för inflyttning. Där finns 80 lägenheter. Därmed skapades 16 nya platser inom äldreomsorgen.

Tillsammans med Degerfors och Laxå arbetar man på att få en fungerande palliativ vård d.v.s. vård i livets slutskede, inom kommunerna. Fr.o. m. den 1 februari 2005 finns 2 platser iordningställda på Torpdalen. Där finns också plats för anhöriga att sova över. Anhöriga, som vårdar demenssjuka, har möjlighet till gemenskap och information på Caféstunden.

Verksamheten bedrivs numera på Församlingshemmet 39:an. För att utveckla anhängstöd anordnades en anhörigdag den 6 oktober. Informationsbroschyrerna om hemvård, trygghetslarm och anhörigstöd har förbättrats.

Det ekonomiska resultatet ger ett överskott på 1,5 miljon kronor. Redan i september 2004 sjösattes stora delar av 2005 års planerade reduceringar, som inom äldreomsorgen motsvarar 19 årsarbetare.

Från SPF har vi möjlighet att få information och delvis påverka planer inom äldreomsorgen genom att vi har representanter i Socialens Arbetsutskott och Kommunala Pensionsråd.

Hör av Er till någon av oss om Ni funderar omkring sådana frågor.

Ulla Averås och Inger Sjöberg

Nya regler för SPF:s golfsäsong 2005

Damer och herrar spelar tillsammans och tävlar i samma klass. H75 spelar valfritt från röd eller gul tee. Anmälningstid 07.20 till 08.45. Första start kl. 07.30.

Spelprogram

Våren:

2 maj	PB
9 maj	Slg
17 maj	PB (OBS! tisdag)
23 maj	Slg
30 maj	PB
6 juni	Foursome (anmäl)
13 juni	Slg
20 juni	PB
27 juni	Slg

Hösten:

2 augusti	PB (OBS! tisdag)
8 augusti	Slg
16 augusti	PB (OBS! tisdag)
22 augusti	Slg
29 augusti	Lagt. 6+6+6 (anmäl)
5 september	Slg
12 september	PB, SPF-kannan
20 september	Slg (OBS! tisdag)
23 september	PB, Scramble (anmäl) Lunch och prisutdelning

PB=Poängbogeys, Slg=slagolf.

Startavgift 20 kr. Alla startavgifter delas ut i priser.

Poängberäkning

1:a 12 poäng, 2:a 10 poäng, 3:a 9 poäng o.s.v. Alla får minst 1 poäng.

Om det är mindre än 10 deltagare får vinnaren 1 poäng mer än antalet deltagare.

Exempel: Vid 5 deltagare får vinnaren 6 poäng, 2:an 4 poäng, 3:an 3 poäng o.s.v.

Priser: Vid varje individuell tävling får vinnaren 100 kr. Men endast en gång för varje spelare. Resterande pengar fördelas enligt den totala poängberäkningen med priser till ca 1/3 av deltagarna.

Under åren så har SPF-golfen haft tid på golf-

banan mellan 07.45 och 8.45 och vi har då kunnat samlas under den här tiden och funktionärerna ha kunnat släppa ut 3-bollar.

Inga föransmälningar har behövt göras. På senaste året har det nya GIF-systemet börjat fungera och det betyder att vissa tider endast är tillgängliga för anmälningar via egen dator eller på klubbens terminal. T.v. är följande tider bokningsbara 00,17, 34, 51 dagligen mellan kl. 08.00 och 18.00. Mellantiderna 08, 25, 42 (mellan 08.00 och 18.00) är tillsvidare möjliga att "boka" via bollrännan. Tiderna före kl. 08.00 och efter 18.00 är som vanligt tillgängliga via bollrännan.

Efter diskussioner med ledningen för golfklubben har vi kommit fram till att i år pröva följande ordning:

1. SPF-golfen fortsätter i princip på måndagar. Vissa avvikelser finns – se spelprogrammet.
2. Bollrännetiderna 07.25, 07.34, 07.42 och 07.51 liksom 08.08, 08.25 och 08.42 bevakas av SPF:s golffunktionärer.
3. Förbokningstiderna 08.00, 08.17, 08.34 och 08.51 bokas via funktionärerna i förväg för att vi sammantaget i SPF:s golfgrupp skall få disponera tiden på speldagarna mellan kl. 07.25 och 08.51.
4. Deltagarna kan på vanligt sätt komma till SPF-golfen och som tidigare notera sig på startlistan samt betala avgiften. Utsläppen sker efter hand som tidigare och deltagarna behöver inte tänka på de bokade tiderna (som gjorts i förbokningen). Anmälningstid 07.15 – 8.40. Första start 07.25.

En förutsättning för att kunna hantera SPF-golfen på detta sätt är att de golfare, som brukar delta godkänner att deras golf-ID används i förbokningarna. Det gäller alltså 16 alt. 20 namn varje speldag.

En viktig fråga att besluta om är också om vi ska spela 3- eller 4-bollar. En sak att ta hänsyn till då är att om vi går 3-bollar så finns det möjlighet att någon golfare bokar in sig som fjärde spelare bland SPF-are.

Hilding Helgesson för tävlingskommittén

Med paret Ulla och Jan-Erik Averås till Sydamerika och Mayafolkets Yucatan

Under en rundresa i det som kallas Mesoamerika där länderna har många kulturella traditioner gemensamt lärde vi känna Mayaindianernas områden på Yucatanhalvön i Mexiko.

Mayafolket består egentligen av många olika grupper med en gemensam historisk tradition och ett talspråk, som tillhör samma språkstam. Man delar in dess historia i tre olika perioder varav den klassiska perioden, som sträcker sig mellan åren 200 och 900, är den mest betydelsefulla. Under den tiden grundades många städer och byggdes mäktiga tempel omgivna av bostadskvarter och uppodlade åkrar. Mayafolket skaffade sig stora kunskaper i matematik och astronomi. De hade ett eget skriftspråk, som omfattade ungefär 800 olika tecken representerande hela ord eller fonetiska ljud. De skrev sina historier på tunna barkblad, som veks som ett dragspel, men idag finns endast fyra sådana skrifter bevarade i original bl. a. i Dresden och Paris.

Först på 1950-talet kom det genombrott, som gjorde att man kunde tolka dessa hieroglyfer. Mayafolket hade också ett väl utvecklat räknesystem med streck och punkter och en mycket sinnrik kalender med en skalkalenderrunda på 52 år. Året delades in i 365 dagar fördelade på 18 månader med 20 dagar i varje. 5 olycksdagar lades till i slutet av månaden och det var inte bra att vara född en sådan dag.

Maya ansågs länge vara ett fredligt folk men i själva verket hade de en krigisk läggning och hade samma vana att offra människor som övriga fornamerikanska civilisationer.

På Yucatanhalvön finns många fina arkeologiska utgrävningar och under vår resa besökte vi fyra av dem.

Chichén Itzá, som egentligen betyder folket som bor vid brunnens mynning, var en gång en stor stad på över 50000 invånare boende runt en ceremoniplats omgiven av den 24 meter höga pyramiden El Castillo, Slottet, och Krigarnas tempel. El Castillo byggdes omkring år 800 och är tillägnat gudakungen Kukulcan, som var en plymförsedd och befjädrad orm och som finns uthuggen på flera ställen på byggnaden. Två gånger om året, vår -

och höstdagjämningarna vid soluppgången, faller ljus och skuggor så att det ser ut som om de två ormhuvudena, som finns vid norra trappan rör sig upp på pyramiden. Då är ceremoniplatsen ännu idag fylld av folk.

I Chichén Itzá finns också Mesoamerikas största bollplan där det berömda bollspelet, som också hade en rituell innebörd, spelades. Två lag tävlade mot varandra i konsten att förpassa en gummiboll genom en stenring högt uppe på den lutande muren. Bollen måste hållas i luften med hjälp av endast knän, armbågar eller höfter och bollspelarna hade ordentliga skyddsdräkter. Det förlorande lagets kapten offrades ofta till gudarna efter spelet och det betraktades som ärofyllt.

På området finns också en helig Cenote, en sjö tillägnad regnguden Chac och i denna offrades människor. För att blidka gudarna krävdes nämligen mänskligt blod eftersom gudarna en gång offrat sitt blod för att skapa den femte solen, världen, efter det att de fyra tidigare solarna förstörts genom naturkatastrofer. På så sätt legaliserade man människooffer, som också kunde ske genom att en präst dödade offret och lät blodet rinna nerför tempeltrappan.

Byggnaderna i Uxmal, som betyder tre gånger byggd, härstammar från tiden mellan 600- och 900-talen och ligger i ett mycket torrt område av Yucatan. Av den anledningen samlade invånarna regnvatten i stora cisterner och bristen på vatten kan också vara anledningen till att det finns så många avbildningar av regnguden Chac på området.

Den viktigaste sevärdheten är Trollkarlens pyramid, som är 35 meter hög och enligt legenden byggdes den under en natt av en dvärg med övernaturliga förmågor, därav namnet Trollkarlens pyramid. I verkligheten har den byggts under fem olika perioder och idag står det fem olika tempel uppe på den och det största är prytt med en väldig Chacmask. Ursprungligen var pyramiden rödmålad med olika detaljer i blått, gult och svart men färgerna är idag helt borta. På byggnaderna som omger den sk Nunneträdgården är väggarna fyllda av stensniderier, Chacmasker och utsnidade ormar, utmärkta exempel på skickligt stenmosaikarbete.

Många mil söderut i det fattiga området Chiapas där Zapatist rörelsen bildades 1983 ligger Palenque, den vackraste av alla platserna. Palenque är omgiven av en djungellik frodig vegetation och man ser bergskedjan Sierra Madres i fjärran. Luftens fuktighet och vrålapor och vackert färgade fåglar, som t ex Tucaner, finns runt omkring oss. Här slog sig Mayafolket ner så tidigt som på 100-talet f kr men de övergav plötsligt staden på 900-talet och då tog djungeln över och dolde de ståtliga byggnaderna. 1773 upptäcktes Palenque för första gången men det dröjde till i mitten på 1850-talet innan de systematiska undersökningarna påbörjades. För att ta sig igenom den täta vegetationen behövde upptäckarna stora machetes för att kunna hugga sig fram till templet.

Typiskt för Palenque är att man utnyttjat bergsslutningarna vid byggandet av templet och i motsats till de tidigare nämnda platserna användes templet och pyramiderna här också som begravningsplatser. År 1993 grävde man t.ex. fram en kammare, som använts som grav åt en kvinna i Den röda drottningens tempel. Templet har fått sitt namn av det röda pigment som täckte sarkofagen i vilken kvinnoskelettet låg. Graven innehöll också dyrbarheter i jade men det fanns ingen inskription som kunde visa vem kvinnan var.

I det sk Inskriptionstemplet har man funnit graven efter härskaren Pakals, som regerade i 68 år under 600-talet och de dyrbarheter man hittade där finns dag i Antropologiska museet i Mexico City. Templet har fått sitt namn av de 617 hieroglyfer, som finns inristade på tre stentavlor. Tyvärr har man bara lyckats tyda ett fåtal av dem.

Det sista arkeologiska området, Tulum, som vi besökte ligger 55 mil längre österut vid det Karibiska havets kust nära det som kallas Mayas rivi-

era och som blivit ett stort turistmål med flotta all inclusive-hotell. Det har därför blivit det mest besökta området eftersom de flesta turisterna under en dag gör ett avbrott i solandet, badandet och snorklandet för att uppleva den gamla Mayakulturen.

Tulum är en sen mayastad, som har ett fantastiskt vackert naturskönt läge på en klippa. Staden var som mest betydelsefull under 1200-talet och fram till spanjorernas ankomst på 1500-talet. Man tror, att den ursprungligen hette Zama, vilket betyder gryning p g a dess läge på östkusten. Tulum hade handelsutbyte med hela Mesoamerika och särskilt med öarna Cozumel och Isla Mujeres strax utanför. Den viktigaste byggnaden är El Castillo, som troligtvis har fungerat som landmärke för sjöfarande. En lång trappa leder upp till templet och utsikten är bedårande med det smaragdgröna vattnets vågor nedanför.

Av Mexikos cirka 100 miljoner invånare är ca 10 miljoner indianer och det talas 60 olika indianspråk i landet. Många av indianerna lever fortfarande under mycket fattiga förhållanden i hyddor byggda av slank med halmtak och där den öppna elden är den enda plats att laga mat över. Man sover i hängmattor, sådana som turisterna gärna köper med hem som souvenir från området. Man räknar med att 70 – 80 % av indianbarnen är undernärda eftersom de äter endast maj och bönor.

Under våra ganska långa dagsresor mellan de olika områdena fick vi lära mycket om Mexiko så det återstår mycket att berätta både om seder och bruk under tiden före spanjorernas ankomst men också om den historiska utvecklingen i landet in i modern tid.

Text och bild: Ulla Averås

Musikalen MAMMA MIA! på Cirkus en upplevelse för ögat och örat.

Söndagen den 6 mars vid åttatiden på morgonen steg vi på bussen som SPF:s resekommitté arrangerat tillsammans med Lasses resebyrå för att bevista föreställningen MAMMA MIA! på Cirkus i Stockholm.

I Strängnäs stannade vi till och bjöds på kaffe och muffins. Under den vidare färden mot Stockholm kunde vi bl.a. i radion följa den spännande slutstriden i Vasaloppet, där Oscar Svärd till slut vann.

Vid 12-tiden anlände vi till huvudstaden där vi fick ledigt i tre timmar för egna aktiviteter. Luften var lite kylig men när det ändå var dags att låta magen få sitt så hamnade vi i Sture Gallerian där vi intog en Wallenbergare med smörfylld potatismos. Därefter tog vi en promenad ner mot Nybroplan och vidare förbi Berzeli Park fram till Åhléns. Då var det dags för en fika innan vi kunde äntra bussen för färden till Djurgården och Cirkus som ligger intill Skansen.

Föreställningen skulle börja klockan 16.00 och våra förväntningar var stora då vi bänkade oss. "Arenan" var mycket större än vad jag föreställt mig. Den rymde nu 1644 sittplatser! Utsålt till sista plats.

Handlingen i MAMMA MIA! går ut på att det på en liten grekisk ö planeras ett bröllop. Prologen utspelar sig "Tre månader innan bröllopet". Akt 1 "Dagen innan bröllopet" och akt 2 handlar om själva "Bröllopsdagen."

"Programbladet"

I det mycket omfattande och påkostade programmet kunde man utläsa att musikalen MAMMA MIA! tillkom genom att Catherine Johnsson av sin förläggare den 3 januari 1973 fick i uppdrag att skriva en helt ny musikal baserad på ABBA-musik. Idén kom ursprungligen från producenten

Judy Craymer. Men det återstod massor av hårt arbete innan produktionen ansågs klar.

Den 6 april 1999 skedde premiären i London, exakt 25 år efter det att ABBA vann Eurovisions-schlagerfestivalen i Brighton 1974!

Den 17 november 2000 var det premiär för USA turnén och den 18 oktober 2001 skedde den bejublade premiären på Broadway.

Världens för närvarande mest omtalade musikal, MAMMA MIA! är producerad av Judy Craymer. "I have a dream". Hon berättar i programmet hur hennes dröm gick i uppfyllelse.

Naturligtvis får Björn och Benny utrymme för att beskriva sina stora framgångar under årens lopp från 1970 fram till den svenska premiären på MAMMA MIA!

Hur skulle ABBA och MAMMA MIA! fungera på svenska? Björn Ulvae, Niklas Strömstedt och Peter Dal-

le diskuterade och beskriver hur de arbetade sig fram till målet.

Ett 30-tal vältagna foton från föreställningen ingår också i programmet.

Totalt innehåller föreställningen 22 olika ABBA-låtar med 158 verser! Allt sjungs på ett bedårande och medryckande sätt. Ja, mycket medryckande. Applåderna ville aldrig ta slut. Men tyvärr fick vi i publiken inte sjunga med i en enda sång.

Efter föreställningen var det dags att äntra bussen som stod parkerad utanför Skansenentrén. Men vad får vi se på trottoaren framför bussen? Jo, Lasse hade dukat upp kaffe och kvällsmackor. Tala om service.

Därefter bar det iväg hemåt. Det blev lite sight seeing på utfarten genom Stockholm. Vid 22.30-tiden var vi åter i Karlskoga efter en genomtrevlig söndagsutflykt till Stockholm och MAMMA MIA!

Text: Anders Jones

Karin Hammar var långt före Gudrun Schyman och andra feministkämpar

Nu när det diskuteras att bilda ett kvinno parti eller feministförbund kan det vara på sin plats att nämna Karin Hammar, en stridbar fredsaktivist och feministpionjär. Vad som kanske gör henne lite märkligare var att hon alltsedan ungdomsåren var gift Viktor Hammar kanonkonstruktör och direktör vid AB Bofors.

Bara den detaljen skulle platsa som rubriker och löpsedlar om Expressen hade funnits på den tiden. Men lokaltidningarna omnämnde henne inte heller trots att hon gjorde allt för att sprida sina idéer och synpunkter i många insändare.

Det väckte heller ingen uppmärksamhet när hon tillsammans med väninnan, den socialdemokratiskt välkända och aktiva Signe Ekendahl, startade Sveriges Husmödrars Fackförbund vid ett möte i Karlskoga.

Endast några rader i en notis i Örebro-Kuriren nämnde att LO nekade Husmodersförbundet medlemskap. Detta trots att finansminister Ernst Wigfors gav henne sitt stöd i många av hennes omvälvande idéer. Bland hennes krav var lagstadgad husmoderssemester, fri skolmat och en äldrevård värd namnet.

Karin Hammar som tog en fil. kand examen, var en märklig kvinna ur många synpunkter. Hon gick t.ex. dagligen klädd i ljusa långbyxor och alltid med en gul bredbrättad hatt. Hon umgicks också med de ledande socialdemokratiska kvinnorna och sade själv att hon var sosse men inte längre tillhörde partiorganisationen, vilket hon gjort som student i Lund.

Karin Hammar iförd vita långbyxor och hatt.

Mycket skulle gå att berätta om denna Karlskogas första kvinnosakskvinnna. I dag säger de som minns henne att hon var långt före sin tid med sina idéer. Hennes reformeringstankar gällde i första hand barnen, skolan, äldrevården, miljön och kvinnans ställning i samhället.

Men varför skrattade en del åt hennes idéer och inte gav henne den respekt hon förtjänade? Var det kanske för att hon var gift med Boforsdirektören Viktor Hammar, eller tyckte man att hennes idéer var alldeles för djärva och före sin tid?

Text: Alf Bande

Pensionärsfilmerna

Onsdagen den 30 mars

Helens små underverk

Med Kate Hudson, John Corbett, Joan Cusack. Regi: Gary Marshall. Drama, komedi. Längd 1 tim. 59 min.

Ung kvinna i karriären får ta hand om syskonbarn, vilket medför stora förändringar i deras liv.

Onsdagen den 22 april

Stepfors Wives

Med Nicole Kidman, Christopher Walken, Glenn Close. Regi: Frank Oz. 1 tim. 33 min.

Nyinspelning av thrillern från 1975 baserad på en bok av Ira Levin. I ett idylliskt samhälle någonstans i USA är kvinnorna de perfekta fruarna. De lever för hushållsarbete och att laga gourmetmåltider till sina män. Men står det rätt till?

Onsdagen den 27 april

Så som i himmelen

Med Mikael Nyqvist, Frida Hallgren, Lenart Jähkel. Regi: Kay Pollak. Drama. Längd 2 tim. 12 min.

En internationellt framgångsrik dirigent avbryter sin karriär och drar sig ensam tillbaka till sin barndomsby i Norrland. Det dröjer inte länge förrän man ber honom komma och lyssna på den lilla spillran till kyrkokör. Han har svårt att säga nej och från första ögonblicket blir inget likt i byn. Kören utvecklas och växer. Han får vänner och fiender, och han möter kärleken. Oscarsnominerad!

En del läser med öronen!

Det finns gott om människor som av olika skäl inte kan läsa tidningen på egen hand.

Synsvårigheter, rörelsehinder, dyslexi kan vara orsaken.

Nu kan du lyssna på din tidning istället.

**Provprenumerera
3 månader
för endast**

160:-

Vill du ha mer information
eller en provkassett ring

0586-72 13 00

**Karlskoga
TIDNING**

Handla tryggt hos Ljudfabriken - Euronics Karlskogas största butik för Bild & Ljud.

Vi säljer och servar med ansvar - Två års garanti - Egen serviceverkstad.

Hos oss hittar du det breda utbudet av

TV - Stereo - DVD - Kameror - Satellit & Digital TV m.m.

Vi utför även installationer av såväl TV-antennar, ljud- och bildanläggningar
i både offentlig och hemmamiljö.

EURONICS

Ljudfabriken

Utmed E18 - Örebroutfarten • Telefon 0586-572 40 • www.ljudfabriken.se

Några märkesdagar i april månad

Sammanställt av Bertil Edling

Den **förste april** är ett datum då det enligt gammal och spridd tradition är tillåtet att försöka lura sin nästa. I England, Amerika och Australien heter dagen "All Fools' Day", dvs alla dårars dag. I Tyskland talar man om "jemanden in den April schicken" och den som låter sig luras blir en "Aprilnarr" och i Frankrike blir han/hon en "poisson d'Avril", dvs en aprilfisk. Italienarna lär ha ett liknade talesätt, "Il pesce d'avrile". Fisken för oss osökt in på den svenska varianten av aprilskämtet: "April april din dumma sill, jag kan lura dig vart jag vill" I vårt land finns belägg för aprilskämtet redan på 1600-talet. Kanske har det hos oss sitt ursprung i de gamla vårfesterna med en Vinter- och Majgreve som symboliskt representerade vinter och vår och där Vintergreven alltid kämpades ned och "lurades" på sitt välde och Vårgreven våren tar hans plats istället. Återglansen av den traditionen lever fortfarande kvar på en del håll men då förlagd till Valborgsmäss.

En viktig apriildag i folktraditionen är **Tiburtiusdagen** dvs den 14 april. Tiburtius var en fornkristen martyr. Hans namn är knutet till den kända Cecilialegenden. Den heliga Cecilia var ett romerskt helgon och alla musikers skyddshelgon. Myten om henne berättar att hon var förlovad med en ung man, Valerianus, som var bror till Tiburtius. När bröllopet närmade sig meddelade emellertid Cecilia Valerianus att hon redan fått en älskare, nämligen en Guds ängel och denne skulle bli mycket förbittrad om någon kom Cecilia när med "oren kärlek". Valerianus blev ursinnig och krävde att få se ängeln. Cecilia svarade att det skulle han få om han lät döpa sig, vilket han också gjorde. Både han och Tiburtius fick då se ängeln och trollbands så av denne och stämningen att de beslöt att hjälpa de kristna martyrer i Rom. De greps dock snart, dödades och blev själva martyrer. Även Cecilia greps senare men vägrade att svika sin kristna tro, trots att han sattes i en glödhet bastu och utsattes för tortyr. Till sist blev hon dock halshuggen men predikade likafullt i tre dygn, om man får tro Alf Henrikson!

I folktraditionen kallades Tiburtiusdagen den första sommardagen. Att sommaren skulle komma mitt i april berodde på att man i gamla tider

Cecilila, musikernas skyddshelgon. Hon avbildas ofta som organist liksom på denna bild av Einar Norelius.

hade en årsindelning i två och inte fyra årstider som nu och då fick sommaren komma samtidigt med våren. Men snöade det eller slaskade denna dag så visste man att det vädret skulle återkomma hela nio gånger före midsommar. Andra viktiga väderdagar i april var den 14:e, 15:e och 16:e. Var det samma väder dessa tre dagar skulle sommaren bli fin och som vädret var den 22:e skulle det bli de kommande sju veckorna. Den 25:e ansågs alltid vara en kall dag och därför sade man "vädrar man kläder på Markusdagen så kommer ingen mal i dem".

Den 7 april 1906 utfärdade Oscar II en rättstavningsreform, som innebar början till slutet på "gammelstafningen". Konungen lät kungöra att "dt" för t-ljud skulle ändras till "t" och att "f", "fv" och "hv" för v-ljud skulle ersättas med "v" – utom för ordet "haft" som även framdeles skulle stavas med "f" Bakom kungörelsen stod dåvarande ecklesiastikministern, folkskollärare Fridtjuf Berg. Hans "stavningsukas" gav upphov till en livlig debatt. Några ansåg att det var ett nidingsdåd mot vårt språk "Vårt språk, det älskade svenska som skändar händer (läs Fridtjuf Berg) förgjort". Nu 99 år senare kan vi dock konstatera att rättstavningsreformen var bra och den kom också att följas av flera.

Om telefonerbjudanden, dörrnasare och annat löst folk

Rrring – Känner ni igen det här: ”Hej, jag heter X och jag ringer från Y: Vi har ett erbjudande till Dig Ulla. Om Du nu binder Dig till vårt erbjudande för 12 månader o.s.v.”

Vet ni vad jag numera svarar dessa säkert ambitiösa, ofta extraknäckande ungdomar:

Ja, det låter ju intressant, var snäll och skicka mig ert erbjudande skriftligt, eller ert prospekt så ska jag ta ställning till det. Svaret är för det mesta vi har inget prospekt.

Nej tack, säger jag, då får det vara.

Det här är för det mesta ett oslagbart argument för att bli av med dessa telefonnasare, jag lovar er!

För ett par veckor sedan stod två mycket respekterade och trevliga herrar utanför min dörr och tyckte att jag skulle låta montera en säkerhetskedja på ytterdörren. Det har jag själv funderat på under en tid, men kanske väntat på att hyresvärdens skulle ta initiativet till en sådan åtgärd.

Plötsligt dök i mitt bakhuvud någon tidningsartikel upp, där man varnade för den här typen av erbjudanden som varande både dyra och mindre seriösa.

”Kommer ni från min värd Hyresbostäder” frågade jag oskyldigt. Nej, blev svaret, och därmed kammade de noll.

Ett äldreboende som Solbringen drar ofta till sig alla möjliga lycksökare, och jag önskar att man kunde informera och lära alla äldre att vara på sin vakt, då det gäller olika typer av erbjudanden – inte bara de som ges per telefon utan framförallt av ”dörrknäckare”, som ofta har ett välsmort munväder men inte alltid har helt ärliga avsikter.

Snart är det dags för införandet av digital-TV, och jag är övertygad om att vi alla kommer att få massor av telefonerbjudanden – be dem skicka skriftligt, så kanske man så småningom kan hitta den bästa leverantören. Om se’n programmen kan bli lite mer sevärda – se det är en annan historia.

Nyligen läste jag att ”En handelsresandes död” har fått en ny översättning av någon som heter J. Hirdvall.

Den nya texten har anpassats till en ”modernare och mera vardaglig språkdräkt” och heter sålunda idag ”En säljares död”. Det här inträffar helt behändigt endast ett par månader efter det att upphovsmannen, dramatikern Arthur Miller avlidit. Han kan alltså inte protestera.

Naturligtvis börjar jag tänka i litet utvidgade banor. Skall t.ex. Shakespeare också översättas till ett mera vardagligt språk – tanken svindlar!

Skall de som är unga idag inte behöva lära sig – kanske t.o.m. njuta av de stora mästerverken på originalspråken – tragiskt!

Vi måste väl inte avkulturalisera allting i tillvaron.

Just idag läser jag att operan ”Rigoletto” getts på en operascen i Italien med bl.a. Tito Beltran i en av rollerna. Här hade man också ”moderniserat” librettot till något sorts science-fictionartat misch-masch. Men se, den gubben gick inte hem hos de operaälskande italienarna, så föreställningen fick avbrytas sedan den buats ut totalt!

Det är alltså inte bara jag som säger till alla klåfingriga: rör inte våra klassiker – skapa något nytt istället!

Nej, nu går jag ut, eftersom solen lyser och man kan få en liten, liten känsla av en vår i annalkande. Men tänk på lårbenshalsen – kommunens snöröjningsdepartement gör det inte!

Hej då!

Ulla C

Vid en poliskontroll utefter Degerforsvägen.

- Jaha, sa bilisten och började febrilt leta i plånbokens alla fack efter det begärda körkortet. Det gick några minuter utan att han kom till något resultat. Slutligen räckte han över sitt visittkort.
- Det här väl för höge farao inget körkort, sa polismannen något irriterat.
- Det vet jag väl också, sa bilisten, men jag tänkte att ni kanske ville ha någonting att läsa medan jag letade.

”Nu måste du gå till skolan Nisse!”

”Nej, jag vill inte! Alla är så dumma mot mig där!”

”Gå nu! Du är ju i alla fall rektor!”

En kvinna låg på BB för att föda sitt första barn.

När värkarna tycktes lätta ett tag frågade hon barnmorskan:

”Är den svåra delen över nu?”

”Nej, de närmaste 18 åren blir värre . . .”

En kund kom fram till expediten i fiskaffären och frågade vad laxen kostade.

- Den kostar 140 kronor kilot.
- Det var dyrt.
- Ja, men den har flugits hit ända från Alaska.
- Ni har ingen som har simmat hit själv?

Albin tror du mitt utseende förändrar sig när jag blir äldre?

- Ja, har du tur så!

Adolf fyller 95 år är på väg ut från Servicehemmet när han möter ett biträde.

- Men vart ska Adolf gå på sin födelsedag?
- Jo, just den här dagen slutade min avgångsklass, så varje år träffas vi på Stadshotellet.
- Vad kul. Hur många är ännu i livet måntro?
- Jag och Stadshotellet!

En apa kom in på en bar och beställde en öl. Kyparen serverade ölen och apan betalade med en hundralapp. Då tänkte kyparen att han skulle skoja med apan och lämnade bara tillbaka en femma. Men apan reagerade inte utan stoppade på sig femman och smuttade vidare på sin öl. Kyparen skruvade lite på sig och sa:

”Det är inte ofta vi har apor här.”

”Nähe, men det är ju inte så konstigt när ni tar 95 spänn för en öl!”

En ung fransyska blev med barn. När hon berättade det hemma frågade pappan:

- Vem är far till barnet?
- Det är den mest berömde mannen i Frankrike!
- Va! Ska du ha barn med presidenten?
- Nej, med den okände soldaten!

Vad är kärlek?

Kärlek som en het potatis är förvisso inte gratis. Kallas fri av expertiser men betingar höga priser.

Nere hos Kung Menelaos uppstod obönhörligt kaos om ej folk av Afrodite fick av kärleksglöd minst lite.

Kärlek som är obesvarad bör ej länge bli bevarad. Spola den som själv Du blivit är det råd man föreskrivet!

K.G.

*Socialism
är också en fråga
om att göra
årgångsviner
och friterade grodlår
tillgängliga för
arbetarklassen.*

Per Nyholm

efg

SPF:s resekommitté inbjuder till

MAMMA MIA! Cirkus Stockholm

24 april fullbokad. (Endast återbudsplatser). **Ny resa 29 oktober. Pris 895:-**
Inkl. bussresa t&r, förmiddagskaffe, entré, kaffe och smörgås på hemresan.

SPA-resa till Estland

15 – 21 april. Pris 3.675:-

Fullbokad (Endast återbudsplatser). 7 dagars helpension. Programmet se Månadsnytt nr 8 – 2004

Arkösund – Sankt Anna, Stegeborg

20 maj. Pris 575:-

Fullbokad. (Endast återbudsplatser).

Bornholm med natur och lätt vandringsresa

5-9 juni. Pris 3.575:-

Med Bornholms främsta naturguide vandrar vi på några av öns okända stigar, upplever sprickdalar med orkidéer och näktergalar, lär oss öns historia och geologi. Vandrar längs kuststigar med havet inpå oss.

En dag reser vi ut till Christiansö. Inkl. bussresa t/r, helpension fr.o.m. dag 1 t.o.m. frukost dag 5, alla utflykter, rundturer, vandringar och båtresor.

Tiveden – Norra Vättern

28 juni. Pris 495:-

Vi besöker Olshammarsgården, Birgittakyrkan, Verner von Heidenstams födelserum.

Båttur från Olshammar till Askersund, lunch serveras under båtfärden (Vätternlax).

Färden går sedan vidare in i Tiveden med fikapaus i Tivedstorp.

Sommarresa till Mainau och Tyrolen, Leipzig och Potsdam

11-20 juni. Pris 6.675:-

10 dagar med halvpension, alla utflykter.

Tacksam för intresseanmälan snarast så sänder vi gärna ett utförligt program över resan.

Karlstad museum

1 september . Pris: 320:-

Inkl. bussresa, fm. kaffe på Alsters herrgård. Entré till Karlstads museum och utställningen Unionstiden 1815-1905 och upplösningen 1905. Lunch på museet.

Resan arrangeras tillsammans med Humanistiska föreningen.

Fyrverkerikonserten i Dalhalla

2-3 september. Pris 1.750:-

Inkl. bussresa, busskaffe, lunch inkl. måltidsdryck och kaffe på Siljansnäs. Entré till Zornmuseet.

Ankomst till Hantverksbyn i Rättvik. Middag på hotellet. Entré till Fyrverkerikonserten. 1 natt i delat dubbelrum med frukost och middag. Besök på Nittsjö keramik och Tällberg. Lunch och busskaffe.

Anmälan omgående och senast 1 maj med handpenning 400:-

Är Du intresserad hör av Dig till resekommittén eller till expeditionen.

Välkomna att resa med oss i Resekommittén:

Sickan Andersson tel. 140 03 • Elvi Ström tel. 383 30 • SPF:s expedition tel. 302 40.

OBS! Till er som betalar till SPF:s expedition: Medtag jämna pengar.

Anmälan till Karlstad museum kan även göras till Tord Lindhe tel. 397 98.